

**Міністерство освіти і науки України
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Економічний факультет**

МАРТИЩУК ОЛЕКСАНДРА ОЛЕКСІЇВНА

**РЕСУРСНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ПІДПРИЄМСТВА ТА НАПРЯМКИ
ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЙОГО ВИКОРИСТАННЯ
072 «Фінанси, банківська справа і страхування»
(галузь наук - Управління та адміністрування)**

**Автореферат на здобуття
другого (магістерського) рівня вищої освіти**

Івано-Франківськ – 2023

Дипломна робота виконана в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника

Науковий керівник:

к.е.н., доц., доцент кафедри фінансів Мацьків Володимир Володимирович

Рецензент:

к.е.н., доц, доцентка кафедри підприємництва, торгівлі та прикладної економіки Ємець Ольга Іванівна

Захист відбудеться «21» грудня 2023 р.

Дипломну роботу надано до захисту «17» грудня 2023 р.

Завідувач кафедри

Омелян Левандівський

ЗМІСТ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ І ВИКОРИСТАННЯ РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВ	7
1.1. Сутність та структура ресурсного потенціалу підприємства.	7
1.2. Показники та характеристики рівня ресурсного потенціалу підприємства.	16
1.3. Методичні підходи до оцінки ефективності використання ресурсного потенціалу підприємства.	24
Висновки до розділу 1.....	30
РОЗДІЛ 2	32
АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ТА ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА	32
2.1. Загальна організаційна та економічна характеристика ДП «Верховинське ЛГ».	32
2.2. Оцінка ефективності використання ресурсного потенціалу підприємства.	44
2.3. Аналіз головних чинників впливу на ресурсний потенціал ДП «Верховинське ЛГ».	50
Висновки до розділу 2.....	53
РОЗДІЛ 3	55
НАПРЯМКИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА.....	55
3.1. Проблемні аспекти використання ресурсного потенціалу.	55
3.2. Шляхи підвищення ресурсного потенціалу підприємства ДП «Верховинське ЛГ».	58
Висновки до розділу 3.....	62
ВИСНОВКИ.....	64
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	67
Додатки.....	72

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. На поточному етапі економічних змін однією з ключових завдань розвитку підприємств є оптимізація фінансових відносин та створення ефективної моделі управління їх фінансовими ресурсами. У контексті конкретного етапу економічного розвитку країни, який характеризується негативним впливом війни, великою кількістю збиткових підприємств, оптимізація діяльності підприємств вимагає вирішення комплексу проблем, пов'язаних із підвищенням ефективності використання їх фінансового потенціалу.

У довгостроковому періоді ефективність функціонування більшості підприємств, їх високі темпи розвитку та конкурентоспроможність визначаються в основному рівнем використання фінансових ресурсів. Таким чином, одним із ключових напрямків фінансової політики цих підприємств на сучасному етапі є формування стратегії забезпечення фінансовими ресурсами, спрямованої на досягнення високих темпів зростання прибутку, мінімізацію фінансових ризиків та забезпечення необхідної ліквідності. Розв'язання цих питань на етапі розвитку ринкових відносин є ключовою умовою для виживання підприємств та досягнення стійкого та збалансованого розвитку.

Актуальність обраної теми дослідження визначається необхідністю активізації наукових зусиль у контексті сучасного стану справ у формуванні нової парадигми фінансово-економічних відносин. Це вимагає глибокого аналізу та розробки теоретичних засад і практичних рекомендацій для ефективного управління фінансами переробних підприємств, що враховуватимуть унікальні особливості їх діяльності.

Велика кількість вітчизняних та зарубіжних економістів, зокрема Білик М.Д., Бернстайн Л., Брігхем Є., Бланка І.О., Гейця В.М., Василика О.Д., Гроппелі А., Дамарі Р., Джонсона Г., Долана Ед., Дробозиної Л.А., Кемпбелла К., Кірейцева Г.Г., Коробова М.Я, Ковальова В.В., Крейніної М.Н., Міщенко В.В., Москаленка В.П., Науменкової С.В., Нікбахта Е., Павлюк К.В., Павлова Л.Н., Поддєрьогін А.М., Родіонової В.М., Самуельсона П., Сала І.В.,

Суторміної В.М., Стоянової Є.С., Шеремета А.Д. та інші, розглядали теоретичні та практичні аспекти управління фінансовими ресурсами підприємств.

Високо оцінюючи досягнення дослідників, важливо відзначити, що у сучасній науковій літературі ще не виявлено вичерпного розгляду теми, яка стосується формування механізму управління фінансовими ресурсами підприємницьких структур. Існує низка теоретичних та практичних аспектів, які залишаються нерозв'язаними на рівні як промисловості в цілому, так і на рівні конкретних підприємств.

Об'єктивна потреба в подальших глибоких дослідженнях та практичних рекомендаціях з питань управління фінансовими ресурсами суб'єктів господарської діяльності, в умовах розвитку ринкових відносин, виникає з метою підвищення ефективності фінансової діяльності та фінансової стабілізації розвитку. Це визначає вибір теми, мети, об'єкта та послідовності наукового дослідження, які направлені на розв'язання важливих питань у цьому контексті.

Метою магістерської роботи є формування теоретичних засад та практичних підходів до вдосконалення системи управління фінансовими ресурсами підприємств, дослідження фінансового механізму їх функціонування, а також обґрунтування методичних підходів до оцінки ефективності їхнього управління.

Досягнення поставленої мети передбачає вирішення комплексу таких задач:

- розкрити сутність ресурсного потенціалу підприємства;
- вивчити показники та основні характеристики рівня ресурсного потенціалу підприємства;
- дослідити наявні методичні підходи відносно оцінки та ефективності використання ресурсного потенціалу;
- провести загальну організаційно-економічну характеристику діяльності «Верховинське ЛГ»;

- дати оцінку ефективності використання ресурсного потенціалу підприємства;
- провести аналіз основних чинників впливу на ресурсний потенціал ДП «Верховинське ЛГ»;
- окреслити проблемні аспекти використання ресурсного потенціалу;
- навести шляхи підвищення ресурсного потенціалу підприємства ДП «Верховинське ЛГ».

Об'єктом дослідження є фінансово-економічні процеси управління ресурсним потенціалом підприємства.

Предметом дослідження є теоретико-методичні та практичні аспекти управління ресурсним потенціалом підприємства в умовах обмеженості ресурсів.

Теоретична та методична основа цього магістерського дослідження включає як загальнонаукові так і окремі спеціалізовані підходи та методи дослідження. Зокрема, у даній магістерській роботі використано різноманітні загальні та специфічні наукові методи, включаючи системний, структурно-логічний, функціональний, порівняльний, аналітичний, метод узагальнення, економіко-статистичний, причинно-наслідковий аналіз, а також графічні та матричні методи.

Дослідження ґрунтувалося на теоретичних працях як вітчизняних, так і зарубіжних дослідників, які зосереджені на аспектах управління ресурсним потенціалом підприємства.

Інформаційну базу дослідження склали різноманітні джерела і документи. Вона включає в себе теоретичні та науково-практичні дослідження вітчизняних і зарубіжних вчених, а також законодавство України і нормативні документи. До неї також входили форми фінансової звітності ДП «Верховинське ЛГ» за 2020-2021 роки, зокрема, такі як форма № 1-м «Баланс», "Звіт про фінансові результати" та інші відповідні документи.

Наукова новизна. Отримані результати відзначаються науковою новизною через систематичне обґрунтування теоретико-методичних

положень та розробку практичних рекомендацій, які загалом спрямовані на вирішення проблеми підвищення ефективності використання ресурсного потенціалу підприємств.

Практичне значення отриманих результатів проявляється у створенні та аргументації пропозицій щодо підвищення ефективності використання ресурсного потенціалу на підприємстві.

Апробація результатів дослідження. Результати дослідження доповідалися на «Звітній науковій конференції студентів Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника у 2023 році».

Структура роботи. Магістерська робота виконана на 72 сторінках рукописного тексту, містить 11 таблиць і 8 рисунків. Складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних літературних джерел 52 позицій та додатків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У розділі 1 «Теоретичні засади формування і використання ресурсного потенціалу підприємств» авторкою було досліджена економічна сутність та структура ресурсного потенціалу підприємства. Визначені показники та характеристики рівня ресурсного потенціалу підприємства.

Також були розглянуті методичні підходи до оцінки ефективності використання ресурсного потенціалу підприємства

У розділі 2 «Аналіз сучасного стану та ефективності використання ресурсного потенціалу підприємства» була проведена загальна організаційна та економічна характеристика ДП «Верховинське ЛГ». На основі фактичних даних підприємства авторкою була здійснена оцінка ефективності використання ресурсного потенціалу підприємства.

Визначено, що структура ресурсного потенціалу ДП «Верховинське ЛГ» у 2020-2021 роках складалася виключно з фондowego потенціалу, оборотних фондів та технологічного персоналу, оскільки на підприємстві відсутні нематеріальні активи.

У розділі 3 «Напрямки підвищення ефективності використання ресурсного потенціалу підприємства» авторкою опрацьовані проблемні аспекти використання ресурсного потенціалу. Визначено, що впродовж останніх років в Україні помітно погіршується ефективність використання ресурсів, що негативно впливає на фінансові результати окремих бізнес-суб'єктів та загальний потенціал ресурсів у країні. Це стає актуальною проблемою, особливо в умовах економічних труднощів, нестабільності на ринку та наростаючої конкуренції між компаніями за ресурси й збут продукції. Також були наведені шляхи підвищення ресурсного потенціалу підприємства ДП «Верховинське ЛГ».

ВИСНОВКИ

Розгляд та аналіз ресурсів як ключової складової економічного розвитку, визначення їх джерел і варіантів ефективного використання – це база для створення стратегії активізації економічної політики та стимулювання економічних процесів. У контексті складнощів української економіки, визначення ресурсних можливостей стає пріоритетним напрямком для будь-якого управлінського суб'єкта. Очевидно, що економічний зріст залежить від стану ресурсного потенціалу, це підтверджується як теоріями економічного росту, так і практичним досвідом управління. Урахування можливостей ресурсів та обрання правильного напрямку розвитку дозволяє максимізувати використання ресурсів для досягнення соціально-економічних цілей. Ресурсний потенціал становить велику частку можливостей промислового підприємства, сприяючи створенню нових цінностей під час виробництва, що підтримує економічний розвиток.

Державне підприємство «Верховинське лісове господарство» функціонує на основі повного господарського розрахунку та самоокупності, має самостійний баланс, банківські рахунки, а також печатки та інші реквізити, затверджені відповідно до встановлених нормативів. Підприємство веде облік своєї фінансово-господарської діяльності, дотримуючись законів, положень бухгалтерського обліку, кодексів, інструкцій та інших відповідних нормативів.

Основною сферою діяльності підприємства є організація лісового господарства та раціональне використання лісових ресурсів. Важливими принципами є невиснажливе та безперервне користування лісами з метою забезпечення їхнього збереження. Підприємство приділяє особливу увагу заходам з охорони лісів від пожеж, захисту від шкідників і хвороб, а також впровадженню заходів, спрямованих на посилення водоохоронних, захисних, санітарно-гігієнічних, оздоровчих та інших корисних властивостей лісів. Всі ці заходи спрямовані на забезпечення охорони здоров'я людей та поліпшення

навколишнього природного середовища.

На підприємстві структура необоротних активів включає основні засоби та незавершені капітальні інвестиції. За період з кінця 2020 року до 2021 року балансова вартість основних засобів зросла з 10190 тис. грн. до 11493 тис. грн., що становить зростання необоротних активів на 1302 тис. грн.

У той же період структура оборотних активів майже не змінювалася, але відбулося зменшення на 1084 тис. грн. або на 27,29%. Зменшення відбулося у більшості компонентів оборотних активів, особливо у запасах, зокрема у незавершеному виробництві та готовій продукції, які скоротилися на 1052 тис. грн.

При цьому виробничі запаси зросли на 255 тис. грн., а дебіторська заборгованість за розрахунками внутрішнього характеру збільшилася на 25 тис. грн.

Показники рентабельності та фінансового стану підприємства свідчать про його фінансову стійкість та поліпшення стану. Підприємство є прибутковим та не має залежності від зовнішніх джерел позик.

В ході магістерського дослідження було оцінено ресурсний потенціал ДП «Верховинське ЛГ». Виявлено, що підприємство має достатнє забезпечення необоротними активами, запасами і грошовими коштами. Дебіторська заборгованість підприємства є поточною, і прострочених платежів не виявлено.

Ефективність господарської діяльності досліджуваного підприємства підтверджується позитивним фінансовим результатом, вираженим у зростанні прибутку та зниженні собівартості продукції, поряд із збільшенням доходу від реалізації.

Згідно результатів вартісної оцінки ресурсного потенціалу, відзначається зростання загального потенціалу ДП «Верховинське ЛГ» у 2021 році на 1125,3 тис. грн., або на 31,69% порівняно з 2020 роком.

У структурі ресурсного потенціалу підприємства відображені лише такі компоненти, як фондний потенціал, потенціал оборотних фондів та потенціал

технологічного персоналу.

SWOT-аналіз ДП «Верховинське ЛГ» підкреслив наявність численних сильних сторін і можливостей на лісовому ринку, показав стабільність підприємства на цьому ринку та вказав на потенціал для подальшого розвитку.

Необхідно покращити стратегію використання оборотних активів, фокусуючись на оптимізації розподілу ресурсів між запасами та дебіторською заборгованістю для забезпечення більш ефективного функціонування. Навіть при зростанні показників деяких складових ресурсного потенціалу, таких як оборотні фонди та фондівий потенціал, зниження рівня реалізації цього потенціалу загалом вказує на необхідність більш дбайливого планування та управління цими ресурсами.

СПИСОК ОСНОВНИХ ДЖЕРЕЛ.

1. Борисюк І.О., Сімкова Т.О. Формування системи управління ресурсним потенціалом транспортного підприємства. *Інфраструктура ринку*. 2020. Вип. 43. С. 114–119.
2. Бутенко Г. Д. Сучасні підходи до визначення структури ресурсного потенціалу підприємства. *Держава та регіони. Сер. Економіка та підприємництво*. 2020. Вип. 1. С. 44-47
3. Качуровський В. Є., Чайковська В.П. Ресурсний потенціал підприємства: структура та ефективність використання. *Регіональна бізнес-економіка та управління*. 2021. № 4. С. 123-129.
4. Левандівський О.Т., Баланюк І.Ф., Матковський П.Є., Мацьків В.В. Ресурсний потенціал в інвестиційному забезпеченні сільськогосподарських підприємств. *Актуальні проблеми розвитку економіки регіону : науковий журнал. Івано-Франківськ : Вид-во Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2023. Вип. 19. Т. 1. С. 192-201.*
5. Левандівський О.Т., Щур Р.І., Мацьків В.В., Кохан І.В. Фінансові потоки у міжнародних торгово-економічних відносинах (Україна – ЄС). *Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління*. 2023. Том 22. Вип. 1 (53). С. 9-24.
6. Мацьків В.В. Шляхи вдосконалення фінансового забезпечення розвитку аграрної сфери в умовах трансформації економіки. *Інноваційна економіка*. 2020. № 5-6 (84). С. 133-141.
7. Сақун О.С., Щур Р.І., Мацьків В.В. Фінансові аспекти підтримки бізнес-сектору України в умовах воєнного стану. *Актуальні проблеми розвитку економіки регіону : науковий журнал. Івано-Франківськ : Вид-во Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2022. Вип. 18. Т. 1. С.50-60.*
8. Сақун О.С., Щур Р.І., Мацьків В.В., Білий М.М. Формування інвестиційного ресурсу структурної модернізації національної економіки як фактору відновлення в післявоєнний період. *Актуальні проблеми розвитку*

економіки регіону : науковий журнал. Івано-Франківськ : Вид-во Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2023. Вип. 19. Т. 1. С. 270-277.

9. Смолич Д.В., Тимошук І.В. Ресурсний потенціал підприємства: сутність, складові та модель управління в сучасних умовах господарювання. *Економічний простір*. 2020. №153. С. 75-82.

10. Чупир О.М., Бурлака Є.О., Бутенко О.П. Управління розвитком ресурсного потенціалу підприємств (на прикладі підприємств залізничного транспорту) : монографія. Харків : ХНУБА, 2022. 178 с.